

suorum? nam etiam proponendo consilia sua DEUS intendit suum honorem.

Dicent, DEUM ad consilia non obligare. Resp. cum ad ea, saltem saepe, obligare sub imperfectione morali. Dicent, hanc non esse strictè dictam obligationem. Resp. si hoc possit dici, tunc etiam possit dici, non esse strictè dictam obligationem, prohibentem in casu culpæ venialis, cui modo loquendi favet S. Thomas citatus n. 342. ubi ait, peccatum veniale non esse contra legem. Saltem obligatio ad vitandum peccatum veniale non est obligatio sub reatu offensionis Divinæ strictè talis, sed tantum sub reatu culpæ levis: qui reatus ex Suarez, & Gormaz citatis n. 324. & 325. non est offensa strictè dicta. Aliud est de præceptis gravibus, quæ cum semper obligent sub amissione gratiæ, & amicitia Divinæ, eo ipso, qui hanc postponit alteri bono creato, facit injuriam DEO, amicitiam suam bene agentibus offerenti, ut probatur infra n. 371.

346. Ob. 17. Peccatum veniale minuit fervorem charitatis: ergo minuit amicitiam DEI, quæ stat in charitate. Resp. dist. ant. minuit, hoc est, aliquid tollit de charitate jam habita. neg. ant. hoc est, facit, ut charitas non tantum crescat, quantum crevisset, si peccatum veniale commissum non fuisset. conc. ant. & sub eadem dist. conc. & neg. conf. quamvis fortè melius simpliciter negatur consequentia; quia amicitiam, minuire videtur significare, aliquid de amicitia prius habita auferre. Potest etiam dici, quod peccatum veniale minuat fervorem charitatis actualis; quia scilicet non tam ferventes actus charitatis eliciuntur cum peccato veniali, sed ab isto impediuntur.

Dices. Hæc ratione peccatum veniale non magis minuit fervorem charitatis, quam pura negatio actus charitatis: hoc non potest admitti: ergo. Resp. neg. ma. quia, cum peccatum veniale anumum affigat terrenis bonis, cuique in obsequio Divino languentem reddat, facit, ut hic etiam sequenti tempore, difficilius se exerceat in actibus intensis charitatis: quod pura negatio non facit pro sequenti tempore. Tandem peccatum veniale DEO dat jus ad penam, quæ potest stare in negatione auxiliorum majorum, etiam ad eliciendum actum charitatis, quæ alias conferrentur: qua ratione utique minuitur fervor charitatis: hanc autem penam iterum non trahit post se pura, & omnino inculcata negatio: si autem negatio culpabilis esset, obiectio ex se ipsa rueret.

QUÆSTIO III.
De Valore Meritorum Christi.
ARTICULUS I.

An, & unde Merita Christi sint Infinita.

347. **T**ria distinguunt Theologi in operibus Christi, vel etiam

aliorum, scilicet valorem genericè sumptum satisfactionem, & meritum. Valor actionis, seu æstimatio in genere, desumitur ex dignitate operantis; unde etiam inest actionibus necessariis, & non tantum liberis: imbibitur autem aliquis valor in merito, & satisfactione, ut per se patet consideranti. Meritum respicit remunerationem, sive præmium. Satisfactio tandem respicit compensationem injuriæ.

Inde, cum præmium non competat, nisi actionibus liberè factis, neque etiam remittatur offensa, nisi ob præstitum liberè obsequium, ratio meriti, & satisfactionis exigat libertatem; nam, si iudex aliquem physicè cogat ad componendam injuriam, non datur propriè satisfactio, sed satisfactio: si autem cogat tantum moraliter, e. g. minis, non tollit libertatem. Dixi: ratio satisfactionis; nam satisfactio potest etiam stare in pena necessariò tolerata, ut patet. Addendum autem hic 1. Quando in hac questione nominatur valor, intelligitur valor, non tantum genericè sumptus, sed meritorius, aut satisfactorius. 2. Meritum Christi latius patet, quam satisfactio; nam Christus meritis est sibi, & nobis: non autem pro se satisfecit.

348. Certum jam est apud omnes Theologos, merita Christi, ejusque satisfactionem, esse valoris aliquo modo infiniti; ita enim definit Clemens VI. in Extrav. Unigenitus. 2. de penit. & remis. dicens: De cuius thesauri Ecclesiæ consumptione, seu diminutione, non est aliquatenus formidandum, tam propter infinita Christi, ut prædictum est, merita &c. Quæstio ergo tantum est, an merita Christi dicenda sint simpliciter infinita: circa quod est aliquis dissensus. Secutus videtur dicere, esse tantum infinita secundum quid. Lugo de incarnat. disp. 6. sec. 1. n. 14. vult, esse quidem infinita in ratione valoris, sed non infinita in ratione meriti. At verò Suarez, Vasquez, & nostri communiter sentiunt, merita Christi esse simpliciter infinita in ratione valoris, meriti, & satisfactionis, cum quibus

349. Dico. Merita Christi sunt in triplici hac ratione infiniti valoris. Prob. Illud est simpliciter infinitum in ratione meriti (& par est ratio de valore, & satisfactione) quod in se continet, vel formaliter, vel eminenter, vel æquivalenter, omnem rationem possibilem meriti, ita, ut in ratione meriti non sit excogitabile aliquid majus, ut dictum n. 307. sed ita se habent merita Christi, & quodlibet etiam eorum seorsim: ergo, ma. negari non potest, nisi negetur, DEUM esse simpliciter infinitè perfectum; nam & hic non omnes perfectiones formaliter, sed plures tantum æquivalenter, vel eminenter continet, e. g. perfectiones penitentia, vel fidei.

Probatur mi. Quodlibet meritum Christi constituitur ex dignitate Verbi, quasi forma condignificante: sed illa dignitas est simpliciter infinita, & meritum ita dignificat, ut habeat omnem rationem possibilem meriti, vel formaliter, vel æquivalenter, vel emina-

eminenter, ita, ut majus meritum excogitari non possit: ergo, ma. probabitur conclusione secunda. mi. est clara; quia, quo major est dignitas constituens, eo dignius etiam est meritum, ex illa constitutum: ergo, cum dignitas Verbi sit simpliciter infinita, etiam meritum, ex ea constitutum, erit simpliciter infinitum, seu infinitè dignum.

Confirm. Illud est infinitum ex Aristotele 3. physic. c. 6. vel textu 61. cuius secundum quantitatem (intellige, vel realiter, vel virtualiter talem) accipientibus, semper aliquid accipere extra est: sive quod sub ea ratione, sub qua est infinitum, exhauriri non potest: sed merita Christi in ratione meriti, & satisfactionis, exhauriri non possunt: ergo, ma. est definitio infiniti. mi. prob. ex Extravagante citata n. 348. ubi Pontifex dicit, non esse unquam timendum de consumptione thesauri Ecclesiæ, propter infinita merita Christi: ergo non est timendum, ne exhauriantur illa merita.

350. Dico 2. Merita, vel satisfactio Christi Domini, habent valorem, vel dignitatem infinitam à Persona Verbi. ita Gormaz de incarnat. n. 385. & alij. Et imprimis, quod merita Christi vim ingentem, seu valorem, aut dignitatem trahant à Persona Verbi, negari non potest; nam id clarè inferitur 1. ex illis verbis Apostoli ad Hebr. 5. v. 7. ubi de Christo Domino ait: Exauditus est pro sua reverentia: hoc est, pro dignitate suæ Personæ: ergo dignitas Christi vim meritoriam confert ejus meritis 2. inferitur id ex Extravag. cit. n. 348. ubi Clemens VI. ait de Christo: Non guttam sanguinis modicam, quæ tamen propter unionem ad Verbum pro redemptione totius humani generis suffecisset, sed copiose, velut quoddam profusurum, noscitur effudisse. 3. inferitur idem ex Bullis S. Pii V. & Gregorii XIII. contra Bajum, quibus damnata est hæc propositio 19. Opera justitiæ, & temperantiæ, quæ Christus fecit, ex dignitate Personæ operantis non traxerunt majorem valorem: ergo propositio contradictoria, quod opera illa inde traxerint majorem valorem, est vera.

351. Quod autem merita Christi traxerint à Persona Verbi valorem simpliciter infinitum, probatur sic. Meritum est concretum morale, quod constituitur ex operatione libera, & ex dignitate personæ operantis: sed dignitas Filii DEI naturalis, seu Verbi, est infinita: ergo meritum Christi est concretum morale, constitutum ex operatione Christi, & dignitate infinita: ergo est infinitum, minor est clara, & consequentia prima in forma: altera verò consequentia jam probata est n. 349.

Sola superest probanda major, quæ sic probatur. Meritum hominis iusti constituitur ex operatione libera, & dignitate filii DEI adoptivi, seu dignitate status gratiæ: ergo meritum Christi constituitur ex operatione libera, & dignitate Filii DEI naturalis, seu dignitate Verbi. prob. ant. inter propositiones Bajanæ etiam hæc propositio 15. est

damnata: Ratio meriti non consistit in eo, quod, qui bene operatur, habeat gratiam, & inhabitantem Spiritum S. sed in eo solum, quod obedit Divinæ legi: ergo ipsa ratio, seu essentia, aut intrinsecus valor meriti, stat in habita gratia sanctificante, quæ est filia adoptiva DEI, seu dignitas filii adoptivi, prob. etiam consequentia superior, & quidem facile à pari. non est ulla ratio, quare potius dignitas filii adoptivi, quam filii naturalis, constituat meritum: ergo, si illa constituit meritum filii adoptivi, illa constituit meritum filii naturalis, sive Christi.

Confr. Est communis persuasio hominum, quod meritum regis constituatur ex dignitate regis, & meritum ducis ex dignitate ducis: cuius persuasionis fundamentum, aut ratio aliqua etiam est, quod actiones sine suppositorum, & consequenter totum suppositum censetur iis impendi, adeoque etiam dignitas regia, vel ducalis, licet hæc physicè in actiones non influat; cum sit aliquid purè morale. Quare, licet etiam Verbum non influat in actiones meritorias Christi, influxu aliquo speciali, sed tantum influxu communi toti SS. Trinitati, tamen eas specialiter dignificat.

Unde notandum bene est discrimen, inter operationem, seu actionem Christi, tantum denominativè acceptam, & inter meritum Christi; nam actio Christi sola, non est totum meritum: imò, licet ista utique valde dignificetur à Persona Verbi, tamen manet in se finita. At verò meritum involvit pro constitutivo ipsum Verbum, & dignificatur infinitè; quia constituitur ex ipsa dignitate infinita Verbi, adeoque est infiniti valoris: sicut scilicet humanitas Christi se sola non est totus Christus, nec infinita, sed finita, quanquam maximam dignitatem trahat à Verbo unito: at verò Christus totus est infinitus.

352. Ex his inferitur, quod unum meritum Christi non sit majus altero, in ratione meriti; nam, licet actus charitatis, à Christo elicitus, sit in se perfectior, quam actus temperantiæ, tamen non constituit perfectius meritum; quia excessus actus prioris supra alterum eminenter continetur jam in dignitate Verbi; quare, sicut complexum ex DEO, & creatura, non est aliquid perfectius solo DEO, ita nec complexum ex actu charitatis, & DEO: consequenter, cum DEUS, seu dignitas DEI, aut Verbi, etiam jungatur cum actu temperantiæ, non poterit hoc complexum esse imperfectius altero. Sic etiam Christus defacto non est complexum minus perfectum, quam si componeretur ex Verbo, & Angelo.

Ex quo ulterius deducitur, etiam unum meritum Christi esse tantum, quantum sunt omnia simul: imò tantum, quantum esset meritum, si dignificaretur ab omnibus SS. tribus Personis; quia dignitas trium Personarum non est major, quam dignitas unius solius. Quod autem Christus non redemerit per quodlibet meritum, sed necessaria fuerit ejus mors, provenit, non ex eo, quod

quod alia merita fuissent insufficientia, sed quod pactum de obeunda morte iniverit Christus cum Patre, de quo inferius.

ARTICULUS II.

Solvuntur Objectiones.

353. **O**B. I. Quo magis operans est obligatus alicui, eo minus ab isto meretur: sed Christi

stus fuit maxime obligatus DEO; quia præ aliis omnibus majora beneficia accepit: ergo est minimum meritis: adeoque ejus merita non fuere infinita. Confirm. DEUS vi supremi domini potuisset meritis Christi nihil retribuere: ergo non habent vim infinitam. Resp. dist. ma. quo magis operans est obligatus, eo minus meretur, si obligatio sit tantum orta ex gratitudine. neg. ma. si aliunde sit orta. om. ma. & dist. sic mi. neg. conseq. Certè alicui ob acceptum officium primarium est magis ex gratitudine obligatus principi, quam rusticus, & tamen ejus obsequium est æstimabilius, quam obsequium rustici.

Si autem obligatio sit ex titulo alio, e. g. servitutis, potest major obligatio reddere minus æstimabile obsequium; nam ratione debite servitutis minus æstimatur, si servus obsequatur domino, quam si amicus ratione gratitudinis obsequatur amico. Ad confirm. dist. ant. DEUS potuisset nihil retribuere meritis Christi, si voluisset se accommodare valori meritorum. neg. ant. si hoc noluisse, sed voluisset agere ex supremo dominio. om. ant. & neg. conseq. Hoc autem non tollit valorem meritorum in actu primo, sed tantum in actu secundo, de quo infra.

354. Ob. 2. Valor monetæ dependet à voluntate principis: ergo valor meritorum Christi dependet à DEO: ergo ista non sunt ex se infinita. Confirm. Saltem potest dici, merita Christi non esse infinita in ratione meriti, sed tantum in ratione valoris: ergo. Resp. 1. neg. ant. saltem, si dicatur valor tantum dependere à voluntate principis; nam non potest ita in principis nummo cupreo assignare valorem centum florenorum: sed debet etiam attendere ad intrinsecum valorem monetæ; quia tamen hic valor non semper est sit cognitus principi, potest ipse aliquem, quem merito æquum existimat, determinare, vel aliquando etiam propter necessitatem publicam cum moderatè augere; unde Resp. 2. om. ant. neg. conf. quia DEUS jam scit, quid valeant merita Christi in actu primo; de actu secundo infra dicemus.

Ad confirm. Explicat hanc rem Lugo de incarn. disp. 6. sec. 1. n. 15. & seq. sic, quod quidem merita Christi per se non mereantur præmium infinitum, sed tantum præmium congruum personæ merenti, seu magnum respectu Christi: sicut opera beneficiati sustentationem, congruam personæ, quæ respectu unius major est, quam respectu alterius: cum autem nullum præ-

mium sit congruum, seu satis magnum respectu Christi, nisi sit infinitum, vult hic auctor, quod respondeat præmium infinitum operibus Christi, non propter rationem meriti, sed ob valorem. Verum respondet recentior quidam, ex hoc non inferri, merita Christi esse infiniti valoris, sed tantum valoris quasi supremi in genere finito: sicut ipsa unio hypostatica transcendit omnia alla creata, & tamen non est infinita: hoc tamen omisso.

Contra est. Vel opera beneficiati propter dignitatem personæ sunt magis digna, & etiam sunt magis meritoria: vel non sunt magis digna, & excessus sustentationis necessariae, e. g. ob morbum, vel debilitatem habituales, non correspondent operibus, sed datur ex liberalitate Ecclesie, & fundatorum. in forma. neg. ant. nam, si opera sunt majoris, vel infiniti valoris, & simul libera, eo ipso etiam sunt majoris, vel infiniti meriti: nec limitatur dignitas ab actione creata, sicut non limitatur Christus; nec enim complexum ex DEO, & creatura, est minus, quam solus DEUS; quia DEUS non vitatur ex consortio creaturæ; nec creatura addita aliquid ab eo tollit.

355. Ob. 3. Meritum Christi non continet eminenter omnem valorem possibilem: ergo non est infinitum. prob. ant. valor volitionis liberæ Divinæ est major; quia est infinitus per essentiam: meritum autem Christi tantum est infinitum per unionem: ergo. Confirm. Meritum Christi potest adæquari præmio: ergo non est infinitum. ant. prob. potest dari in præmium volitio libera DEI, vel incarnatio alterius Personæ Divinæ, aut actus meritorius alterius Personæ incarnatæ: ista adæquarent meritum Christi: ergo. Resp. neg. ant. ad prob. neg. 2. p. antec. nam, ut jam aliquoties diximus, meritum Christi est etiam infinitum, non per unionem, sed per essentiam; quia non tantum unitur, sed intrinsecè constituitur per ipsam dignitatem Verbi infinitam.

Ad confir. Resp. 1. dist. ant. meritum Christi potest adæquari præmio finito. neg. ant. præmio infinito. om. ant. & neg. conf. si enim præmium esset infinitum, quo adæquaretur meritum, non deberet istud esse tantum finitum, ad probat. om. ant. neg. conf. si enim ista præmia adæquarent meritum Christi, deberent esse præmia infinita. Potest etiam responderi 2. neg. antec. ad prob. neg. suppositum; quæ enim realiter sunt identificata DEO, non possunt esse præmium Christi; præmium enim debet esse aliquid essentialiter indebitum antecederet ad meritum, ut est omnibus clarum; nam res jam antecederet suas nemo primum meretur: atqui, quæ sunt DEO identificata, jam antecederet debentur Christo. Quæ autem in supra adductis, e. g. in incarnatione alterius Personæ Divinæ, non sunt identificata DEO, e. g. unio hypostatica nova creata, non sunt infinita in sepeccata, consequenter nec sunt præmium condignum meritorum Christi. Non autem debet etiam meritum esse

oble-

An, & unde Merita Christi sint Infinita.

obsequium, antecederet indebitum ei, cui offertur; alias enim nullum daretur meritum respectu DEI: sed de hoc infra.

356. Ob. 4. Si merita Christi essent infinita, tunc DEUS esset iniquus, exigendo hæc merita in satisfactionem pro peccatis finitis, & finitæ malitiæ: consequens admitti non potest: ergo nec antecedens. Confirm. DEUS juxta nos non posset sufficienter præmiare merita Christi; quia nunquam posset dare præmium actu infinitum: hoc est absurdum: ergo. Resp. neg. ma. cum enim merita Christi deberentur DEO ratione domini absoluti in creaturas, non fuit DEUS iniquus, dum ista petiit. 2. cum non potuerit haberi satisfactio condigna tantum finita, non fuit iniquus, petere infinitam. 3. Christus liberè, & sponte, sivejussione pro nobis subit, & pactum de ponendis obsequiis infinite dignis cum Patre iniit: ergo nulla ei facta est injuria.

Ad confir. neg. ma. Cum infinitum categorematicum sit Chinara, non potest esse præmium meritorum Christi; quare Christus tantum meritis est præmium syncategorematicè infinitum, quod DEUS potest producere. Sicut autem Christus semper potest plus petere, ita DEUS semper potest plus producere. Hoc quidem est verum, quod meritum Christi nullo præmio actu posito sit unquam adæquandum: sed neque exhaurietur omnipotentia DEI; quare non magis merito Christi, quam omnipotentia Divinæ, debetur effectus infinitus, scilicet utrique infinitus syncategorematicè. Hinc, sicut omnipotentia Divina debet determinari per voluntatem Divinam, qualem effectum debeat actu producere: ita meritum Christi debet determinari per pactum, inter Patrem, & Filium ininitum, quale præmium actu debeat consequi.

357. Ob. 5. contra dicta n. 352. Si omnia merita Christi sunt æqualia, non potest explicari charitas DEI erga nos: hoc est absurdum: ergo. Confirm. Quod tres Divinæ Personæ non sint aliquid plus, quam una, inde est, quod una non possit esse sine altera: hæc ratio non pugnat pro meritis Christi, ab invicem separabilibus: ergo non est paritas. Resp. neg. ma. modò enim sit diversitas inter ipsos actus denominative sumptos, & unus sit altero difficilior, utique facile ostenditur charitas Christi ex eo, quod voluerit potius actus difficiles ponere, & dignificare sua dignitate, quam faciliores. Certè SS. Patres charitatem Christi nobis ex eo maxime commendant, quod pro nobis Dominus voluerit tam acerbam mortem pati, & totum sanguinem ad ultimam usque guttam profunderè; cum, ut habet Clemens VI. citatus n. 350. sufficisset gutta unica: imò unicum suspirium. Ad confir. neg. ma. nam, si per impossibile tres ista SS. Personæ non essent immensæ, nec metaphysicè inter se connexæ, vel necessariae, modò haberent identificatam sibi Deitatem, esset una tanta, quantæ omnes tres.

358. Ob. 6. Inter æqualia non datur II. R. P. Ant. Max. Theol. Tom. II.

bertas: ergo Christus non fuisset liber ad merita, si fuissent omnia æqualiter infinita: atqui fuit liber: ergo. Confirm. juxta nos darentur plura infinita sub eodem genere: hoc est impossibile: ergo. Resp. dist. ant. non datur libertas inter æqualia in omnibus, om. ant. inter æqualia duntaxat in uno aliquo, non autem in omnibus. neg. ant. & conseq. dein conc. subsumpt. & iterum neg. conseq. Ut non sit possibilis electio inter aliqua, debet in iis dari omnimoda in omnibus æqualitas; alias, licet sint æqualia in uno, si tamen sint inæqualia in aliis, potest inter illa dari electio, ut cuique consideranti facile patet. Cum itaque merita Christi tantum fuerint æqualia quoad formam, vel quasi formam dignificantem, seu quoad dignitatem Verbi, non autem quoad speciem, vel etiam intensionem actuum, potuit utique ad ea dari libertas, & inter ea electio. Sed de hoc iterum infra, ubi de libertate Christi.

Ad confir. dist. ma. darentur plura infinita, ita, ut sub eadem forma, & materia, essent infinita. neg. ma. ita, ut tantum sub eadem forma, vel quasi forma, non tamen sub eadem, sed sub diversa materia, essent infinita. conc. ma. & dist. sic mi. neg. conf. scilicet datur tantum una infinitudo, nempe dignitas Verbi, quæ tamen denominat plura merita infinita: sicut sepius eadem forma tribuit pluribus suam denominationem.

359. Ob. 7. contra 2. conclusionem. Opera, sine gratia facta, non sunt grata DEO: ergo omnis valor meritorum supernaturalium debet desumi ex gratia: ergo etiam valor operum Christi non est deumendus ex dignitate Verbi, sed ex gratia infusa Christi. Confirm. In compensandis injuriis non attenditur ad dignitatem offensis, vel offendentis, sed ad quantitatem læsionis: ergo dignitas non venit ad rem. Resp. dist. ant. opera sine gratia non sunt grata DEO, nisi aliunde dignificentur. conc. ant. si aliunde dignificentur, ut sit in Christo. neg. ant. & sub eadem dist. conc. vel neg. primam consequentiam, & neg. absolutè secundam. Ad confir. dist. ant. non attenditur ad dignitatem in compensandis injuriis realibus. conc. ant. in personalibus. neg. ant. & conseq. discrimen autem inter has injurias vide n. 312.

360. Ob. 8. Actor. 10. v. 34. dicitur: Non est personarum acceptor DEUS: ergo DEUS non respicit dignitatem operantis, sed præcisè opus: ergo meritum, quod utique DEUS respicit, non constituitur ex dignitate operantis. Confirm. 1. Apoc. 22. v. 12. dicitur venturus DEUS, reddere unicuique secundum opera sua: & non secundum dignitatem: ergo dignitas non facit ad præmium, adeoque nec ad meritum. Confirm. 2. Actio humana non dignificatur à dignitate naturæ humanæ: ergo neque actio Christi à dignitate Christi.

Resp. neg. conseq. Textus ille tantum vult, in DEO non esse vitiosam acceptionem personarum: non autem non esse prudentem;

tem; datur enim & vitiosa, & prudens personarum acceptio. Sic in humanis non est vitiosa acceptio personarum, si regi habeas majorem honorem, quam rustico: at est vitiosa, si e. g. consanguineum indignum, vel minus dignum, promoveas ad officium, neglecto alio digno. Hoc tamen addendum, DEUM non respicere dignitatem temporalem, aut naturalem, sed tantum supernaturalem, nempe filiationem DEI, vel adoptivam, vel naturalem.

361. Ad 1. confir. neg. conf. quia ipsa dignitas operantis reddit opus melius, & dignius. Nec DEUS respicit tantum opus materialiter sumptum; alias, si hoc absque omni bona intentione fieret, deberet id DEUS tamen remunerari. Ad 2. confir. neg. ant. Utiq; dignior est actio hominis, quam equi: e. g. si homo portet alterum hominem, quam si eum portet equus. Quod autem aliquæ actiones magis videantur æstimari in brutis, e. g. in simia, vel elephante, quam in homine, id non fit, quod ex actiones sint digniores (est enim manifestum, eas esse digniores in homine, ratione principii nobilioris, & rationalis modi agendi) sed quod sint mirabiliores. Hoc tamen etiam est verum, quod, cum omnes homines in natura humana sint æquales, utique in compensandis injuriis ad hanc dignitatem non attendatur. Adde, dignitatem constituentem actiones humanas sæpe non attendi; quia, quod communissimum est omnibus, quasi non curatur: & sicut ab assuetis non fit passio, ita neque fit ad ea specialis attentio.

362. Ob. 9. DEUS potuisset nolle merita Christi: non autem potuisset nolle dignitatem Verbi: ergo hæc est magis æstimabilis, neque constituit meritum. Confir. Saltem actus remissus Christi Domini non est capax tantæ dignitatis, quanta capax est actus intensior: ergo unus non est tam dignus, quam alter: ergo non constituitur uterque ex dignitate Verbi. Resp. retorq. arg. DEUS etiam potuisset nolle Christum: ergo nec Christus constituitur ex Verbo, in forma dist. 1. p. antec. DEUS potuisset nolle merita Christi adæquatè sumpta, ita, ut omnia constitutiva eorum nollet. neg. ant. potuisset ea nolle inadæquatè sumpta, ut tantum nollet ipsas operationes. conc. ant. & neg. conseq. sic etiam potuisset DEUS nolle Christum secundum humanitatem.

Supposito autem, quod DEUS voluerit existere operationes Christi, non potuit nolle earum dignificationem, nec potuit merita Christi non infinite æstimare. Ad confir. neg. ant. nam capacitas ad dignificationem non stat in intentione, nec in alio practico, quam in hoc, quod sit actus virtutis, liberè à Christo elicitus, in quo practico omnes actiones Christi conveniunt. Sicut non minus est capax natura humana ad dignitatem Filii DEI, quam sit natura Angelica. Quod autem actus necessarii Christi non sint capaces meriti, provenit ex defectu

libertatis: interim tamen sunt valoris infiniti, ut dictum n. 347.

363. Ob. 10. Verbum non reddit meritum Christi æternum, vel immensum: nec infinitum in intentione &c. ergo nec reddit illud infinitum in ratione meriti. Resp. 1. retorq. argum. Verbum etiam non reddit meritum Christi magis antiquum, quam e. g. meritum Abraham: ergo neque reddit magis dignum, quam meritum Abraham: quod est aperte falsum. In forma neg. conseq. Meritum non est capax illarum denominationum: at tamen est capax, ut denominetur infinitum. Æternum est, quod non inceptit in tempore: at meritum Christi secundum rectum, seu operationem, inceptit in tempore (non ita Christus; nam rectus hujus concreti, scilicet personalitas Verbi, non inceptit in tempore) Rursus infinite intentum est, non quod habet aliquam infinitatem quamcumque, sed infinitatem intentionis: at infinitas Divina non est infinitas intentionis: & sic de alijs loquendo. Contra infinitum in ratione meriti, est omne id, quod est meritum, & habet infinitam dignitatem: hanc habet meritum Christi, ratione ipsius suppositi Divini, cui actio illa tribuitur, & cujus dignitas meritum illud constituit.

364. Ob. 11. Dignitas præmiantis non auget præmium: ergo etiam dignitas merentis non auget meritum. ant. probatur, si dignitas præmiantis auget præmium, tunc DEUS minimo præmio condignè præmiaret maxima merita: hoc non potest admitti: ergo. Resp. ant. non est universaliter verum; nam certum est, quod sæpe dignitas præmiantis, si constituat præmium, istud auget: certè sæpe actio personalis regis, facta in gratiam alterius, æstimatur magnum præmium, e. g. si rex vasallum invitat, propria oratione laudet, funus ejus comitetur, aut fuit sepulchro inferat &c.

Verum neque etiam universaliter dici potest, quod dignitas præmiantis auget præmium; nam, si rex bene merito e. g. duci juberet tantum dari obolum, si actio illa non esset signum honoris, vel illi non esset annexus quidam honor (ut fuit olim annexus coronæ quercinæ, vel lauro) certè videretur, eum potius velle ridere, quam remunerari. in forma om. ant. neg. conseq. ad prob. om. totum. In præmio attenditur potius utilitas merentis, quæ non habetur per se ex dignitate remunerantis: at verò in obsequio attenditur dignitas obsequentis, ut satis probatum.

365. Ob. 12. Pœna, seu satisfactio, non crescit ex dignitate patientis: ergo nec satisfactio, prob. conseq. satisfactio substituitur satisfactio: ergo, si illa non crescit ex dignitate patientis, neque crescit ista. Resp. 1. ant. potest negari; utique enim minore supplicio censetur culpam expiare princeps, quam rusticus: certè principes non statim plectuntur capite ob homicidium, etiam maxime voluntarium. Nec obijcias, animas purgantes, licet inæquales in gratia, tamen ob æ-

An Homo possit obligari, vel actu obligetur DEO ex rigore Justitiæ Commutativæ. 107

quales culpas æqualiter puniri; nam propter hanc inæqualitatem nulla est dignior altera quoad statum; cum omnes sint æqualiter filii DEI adoptivæ: & secundum hunc gradum genericum hujus status attendatur dignitas satisfaciens, vel satisfaciens: non verò secundum intentionem gratiæ.

Res hæc se habet, sicut, si quis ex pluribus causis, vel titulis, est factus Cardinalis; hic enim propterea non habet majorem dignitatem, nec merita ejus sunt majora, quam alterius, qui factus est Cardinalis ex paucioribus titulis. Id quod alij non male explicant etiam hæc paritate: si duo sunt nobilitatis æque antiquæ, licet unus sit tantum nobilis, alter comes, prior non est minus dignus, vel minus capax canonicatum cathedralium, quam posterior; quia tantum attenditur gradus nobilitatis antiquæ. Aliud est, quod habens majorem gratiam aliquando facilius aliquid impetrare possit à DEO; nam impetratio non tantum habet vim ex dignitate personæ, sed sæpe ex affectu dantis, vel alijs circumstantiis &c.

Resp. 2. om. ant. neg. conseq. ad prob. dist. ant. satisfactio substituitur satisfactio: quoad omnia. neg. ant. quoad aliqua tantum. conc. ant. & neg. conseq. Satisfactio, & satisfactio, non debent in omnibus convenire: sufficit, si conveniant in hoc, quod satisfactio in suo genere sit tam æstimabilis, quam satisfactio in suo. Ceterum, si verum est, quod satisfactio non crescat ex dignitate patientis, id inde esse debet, quod dignitas in satisfactioem non influat, nec ullam causalitatem exerceat, adeoque non impendatur in illam, nec eam constituat: quæ tamen sunt valde dubia.

Querendum nunc est, an satisfactio Christi fuerit ex rigore justitiæ commutativæ; nam legalis, & distributiva, hic non veniunt ad rem. Ut autem hæc quæstio rite intelligatur, querendum prius est, an homo possit obligari, vel actu obligetur DEO ex rigore justitiæ commutativæ: & vicissim, an DEUS actu obligetur, vel obligari possit ex rigore justitiæ commutativæ homini, vel alteri creaturæ: quas duas quæstiones ex tractatu de justitiâ in istum referi, ut ex earum tractatione altera de satisfactioe Christi facilius explicari queat.

ARTICULUS III.

An Homo possit obligari, vel actu obligetur DEO ex rigore Justitiæ Commutativæ.

366. Justitiâ commutativa est illa, cujus officium est adæquare, vel compensare jus proprietatis alterius: quod jus, ut diximus tr. de just. n. 5. rectè dicitur potestas legitima voluntarie obligandi alios ad actionem, vel omissionem actionis in bonum proprium. Sic, qui emptione completa, seu precio dato, &

traditione facta, comparavit sibi jus in aliqua re, e. g. in equo, acquisivit legitimam potestatem obligandi alios ad omissionem actionis, ad quam adhiberi potest hic equus, e. g. ad omissionem equitationis in hoc equo, se invito: & hoc in bonum proprium, ut ipse scilicet possit pro libitu uti equo: qui emit censum, acquisivit potestatem legitimam obligandi alterum ad actionem, seu dationem census annui. Pariter, qui ex rigore justitiæ satisfecit pro injuria, acquisivit legitimam potestatem obligandi offensum ad remittendam offensam, seu, quod idem est, ad cedendum jure offensi, aut jure ad vindictam, ita, ut non possit exigere ulteriorem compensationem. Hæc videntur supponenda; alias enim fiet multiplex, sed inutilis quæstio de voce.

367. Condiciones ulterius requisitas ad condignam satisfactionem ex rigore justitiæ, examinat Lugo de incarnat. disp. 4. per plures sectiones, & alias adhuc addit Gormaz de justitiâ d. n. 320. certiores paucas adduco. Prima Satisfactio debet esse ad alterum: quod tamen Lugo cit. disp. sec. 1. n. 2. rectè docet, intelligendum esse tantum ita, ut fiat alteri naturæ: & hoc necessario dicendum est ob satisfactionem Christi Domini; cum enim tota SS. Trinitas pro peccatum offensa fuerit, debuit Christus etiam sibi ipsi ut DEO satisfacere: de quo vide tr. de justitiâ, n. 49. & 55. Imò sufficere potest aliquando alteritas, non in natura, sed in munere, e. g. si quis sit tutor, & simul debitor pupilli, tunc solvit debitor sibi ut tutori, & quidem ex justitiâ.

Secunda conditio. Solutio, seu satisfactio, fieri debet ex bonis, quæ non jam antea fuerunt creditoris, vel offensi. Equidem huic conditioni potest opponi, quod si satisfaciatur, si statim restituat eandem rem, quam abstulit, quamvis tunc non restituit aliquid, quod non sit creditoris; cum iste nondum perdidit dominium morale illius rei. At ad hanc objectionem potest reponi, aliud esse tantum restitutionem, aliud satisfactionem, prout hic sumitur; satisfactio enim non fit per idem, sed per æquivalentia quod certè non debuit prius fuisse creditoris; alias, si furatus essem equum Pauli, satisfaccrem, si redderem ei pretium ex pecunijs, jam antè ipsi proprijs.

Tercia conditio ex his consequens est. Satisfactio non debet fieri ex rebus, alio jam titulo creditoris, vel offenso debitis; alias possem duo debita una solutione expungere: quod justè fieri non potest. Quarta. Satisfactio talis debet extinguere debitum, pro quo satisficit, ita, ut, si creditor satisfactionem accipiat, & non cedat jure tuo, faciat debitori injuriam. Hæc quoque conditio admittitur ab omnibus: & videtur clarum esse, quod necessaria sit; alias inexplacabilis esset condignitas satisfactionis, ad justitiæ rigorem exactæ; nec enim pro uno jure plus, quam una solutio, vel adæquatio exigi potest. His positis

368. Dico 1. DEUS habet jus proprietatis

tatis in omnes homines, imò in omnes creaturas. ita communissimè auctores, à quibus aliqui recedentes faciunt potius quaestionem de nomine, quam de re, de qua plura in objectionibus. Prob. concl. ex Scripturis. In primis de seipso dicit DEUS *Psalm. 49. v. 12. Meus est enim orbis terra, & plenitudo ejus. & Psalm. 23. v. 1. dicitur: Domini est terra, & plenitudo ejus, orbis terrarum, & universi, qui habitant in eo: ergo DEUS est dominus orbis, & omnium in eo habitantium: nec tantum est dominus jurisdictionis, sed etiam proprietatis; quia dominium jurisdictionis non est in orbem terræ inanimatum, qui tamen hic intelligitur, utpote distinctus ab inhabitantibus: & idem dominium tribuitur DEO in habitatores, quod in ipsam orbem inhabitatum.*

Rursus *Isaia 64. v. 8. dicitur de DEO: Fictor noster es tu, & opera manuum tuarum omnes nos. & Job. 34. v. 19. Opus enim manuum ejus sunt universi: ergo omnes sumus opus, seu effectus DEI: adeoque, sicut artificis est artefactum, ab ipso productum, jure proprietatis, ita eodem jure nos sumus DEI. Confirm. Omnis creatura est essentialiter serva DEI: sed serva, aut servus, spectat jure proprietatis ad dominum: ergo omnis creatura ad DEUM. Et hæc rationes, desumptæ ex eo, quod opera, & creaturae, & servi DEI, spectent ad ipsam jure proprietatis, probant, non tantum homines, sed & Angelos, & omnes possibiles creaturas, esse subiectas dominio proprietatis DEI, ut cuicque consideranti facile patet.*

369. Dico 2. DEUS vi sui juris proprietatis potest obligare homines ad ponendas quasunque actiones ipsis possibiles, vel etiam ad eas omittendas. ita Haunoldus *l. 4. tract. 1. n. 166.* idemque supponit Suarez *opuscul. de justitia. sec. 2. n. 9.* Prob. Homines sunt servi DEI, etque pleno jure subiecti: ergo vi hujus juris potest DEUS de ipsis, eorumque actionibus, plenissimè disponere: & incomparabiliter magis, quam dominus creatus de suis servis, quos tamen iste potest obligare ad plurimas actiones, quæ scilicet ad ipsius utilitatem servant, & à servis moraliter poni possunt. Certè ex hoc jure DEUS potest, non tantum bona fortuna pro libitu uni eripere, & alteri dare, ut fecit in *Egypto Exodi 12. v. 36.* sed etiam potest pro libitu vitam dare, vel eripere: potest obsequia omnia homini possibilia ab isto exigere, quin ad ullam mercedem retribuendam teneatur, nisi liberaliter eam promittere velit.

370. Dico 3. Actus tales, quos DEUS ab homine exigit, titulo juris proprietatis, vel justitiæ commutativæ, non sunt actus perfectæ justitiæ, saltem talis, qualis describitur à S. Thoma *2. 2. q. 57. a. 1. ad 3. ubi ait: Justitia aequalitatem importat: DEO autem non possumus æquivalens recompensare: inde est, quod justum secundum perfectam rationem non possumus reddere DEO: & iterum. 3. p. q. 85. a. 3. ad 2. Medium ju-*

stitia est aequalitas, quæ constituitur inter illos, inter quos est justitia, ut dicitur in *8. ethicorum: in quibusdam autem non potest perfectæ aequalitatis institui propter alterius excellentiam, sicut inter patrem, & filium, inter DEUM, & hominem, ut Philosophus dicit in 8. ethicorum. unde in talibus ille, qui est deficient, debet facere, quicquid potest: nec tamen hoc erit sufficiens simpliciter, sed solum secundum acceptationem superioris.*

Prob. Hæc actiones nunquam possunt esse æquales juri Divino: & quidem potest; quia per se jus Divinum non potest adequari, & non tantum per accidens, ut sit, si debitor e. g. mille florenorum non est solvenda, nam jus ad eos florenos per se utique adequari potest, licet hic & nunc, per accidens ob inopiam debitoris adequari non possit: vel si servus non omnia facit, quæ potest; quia dominus non exigit, nam saltem potest servus, tantum facere, quantum dominus vi juris sui potest, hic & nunc exigere: cum id jus non se extendat ad exigenda infinita, sicut tamen se extendit jus DEI: ergo. Quare actiones, ad quas ponendas DEUS obligat vi sui juris proprietatis, possunt quidem dici actus justitiæ in sensu latoiori, hoc est, debiti ex jure proprietatis: sed non possunt dici actus justitiæ in sensu strictiori, hoc est, justitiæ compensativæ, vel æquativæ juris Divini, quod tamen requiritur ad actum justitiæ simpliciter dictum.

Et hæc est etiam ratio, cur juxta communem Theologorum, & Philosophorum, cum Aristotele, & S. Thoma, religio erga DEUM, & pietas erga parentes, non sint partes subiectivæ, sed tantum potestativæ justitiæ; quia scilicet non potest reddi æquale titulo excellentiæ Divinæ, & beneficentiæ parentum. Hinc non sufficit illa quorundam responsio, quod juri Divino saltem reddi possit æquale quoad illud, quod hic & nunc petit; nam sic etiam religioni, & pietati erga parentes, potest reddi æquale, & hæc essent partes subiectivæ justitiæ; quod est contra communem. Itaque requiritur ad justitiam strictè talem, ut reddi possit æquale toti illi, quod quis vi sui juris petere potest, seu æquale toti juri, aut titulo.

371. Dico 4. DEUS, dum præcipit, vel prohibet, sub gravi aliquam actionem, obligat simul ex jure proprietatis. ita Suarez *opusculo de justitia. sec. 2. n. 9.* & plures alij: imò teste Lugone (quamvis nobis non omnino consentiente) *de incarnat. disp. 3. sec. 3. n. 54.* communitis. Prob. ratione Eximij Doctoris. Quando violatur præceptum grave DEI, fit DEO injuria strictè dicta, quæ obligat ad aliquam satisfactionem, qualis possibilis est: ergo læditur jus proprietatis DEI: ergo DEUS obligat ex hoc jure. ant. est communis doctrina Patrum, & Scripturæ. Sic dicitur *Isa. 1. v. 2. Filios enutrivit, & exaltavit: ipsi autem spreverunt me, & severem. 33. v. 8. Deliquerunt mihi, & spreverunt me. Item ad Rom. 2. v. 23. Per pravocationem legis DEUM in-*

honoras. Patres etiam, & Theologi omnes dicunt, quod per peccatum grave DEO inferatur injuria, dum nempe postponitur creatura, & factem virtualiter contemnitur: addunt, quod homo propterea obligatus sit ad agendam poenitentiam, ut reparetur læsus DEI honor.

Prob. jam r. conseq. Inobedientia purè talis, & non simul conjuncta cum inhonoratione superioris, vel læsione alicujus juris proprietatis ejusdem, non est injuria propriè dicta, multò minus obligat ad satisfactionem: ergo per peccatum grave non læditur tantum jus jurisdictionis Divinum, quatenus DEO non obediatur: sed læditur verè jus proprietatis DEI. Prob. etiam 2. conseq. Si DEUS non obligat vi juris proprietatis, sicut non læditur, ut est clarum: sed, ut probatum est, læditur: ergo DEUS ex eo obligat.

372. Alij pro ratione adducunt, DEUM in Scripturis mille vocari dominum: item peccata vocari injustitias, iniquitates &c. Sed responderi. Lugo, DEUM dici dominum ob dominium jurisdictionis, à quo ipse se dominum denominat, dicens *Malachia 1. v. 6. Si Dominus ego sum, ubi est timor meus?* qui timor non inexcitatur per se à domino proprietatis, sed à domino jurisdictionis. Quod spectat ad injustitias, & iniquitates, tales vocantur, non tantum actiones contra justitiam commutativam, sed etiam, quæ sunt contra justitiam legalem &c. imò quæcumque malicia formalis vocatur in Scripturis injustitia, vel iniquitas: quamvis per iniquitatem etiam possit intelligi peccatum injustitiæ contra proximum.

Unde mihi sufficit ratio prior, quæ etiam universaliter procedit de omnibus actionibus graviter præceptis, quæ si non exhibeantur, fit injuria DEO: sicut etiam, si ponantur actiones graviter prohibita: adeoque DEUS ad eas, in tali circumstantia præcepti vel prohibitionis gravis, ponendas, vel non ponendas, obligat ex jure proprietatis. Multò magis autem prohibet DEUS ex hoc jure actiones, immedie, & per se læsivas honoris DEI, e. g. blasphemias, contumeliosas de DEO doctrinas, & similes. Dixi autem, DEUM obligare ex jure proprietatis, si obliget sub gravi; nam, cum venialia peccata non sint inhonoriatio DEI, nec virtualis ejus contemptus, nec propriè dicta injuria DEI, non debet dici, DEUM etiam ista titulo juris proprietatis prohibere, vel actiones sub veniali præceptas ex hoc titulo exigere.

ARTICULUS IV.

Solvuntur Objectiones.

373. **O**B. 1. contra 1. conclus. DEUS non potest ex rebus creatis percipere utilitatem, vel commodum: ergo non habet jus proprietatis in eas. Prob. conseq. jus proprietatis est jus disponendi de re in propriam com-

modum: ergo. Resp. dist. ant. DEUS non potest ex rebus creatis percipere commodum, vel utilitatem intrinsecam, seu qua intrinsecè melius se habeat. conc. ant. non potest percipere utilitatem extrinsecam. neg. ant. & conf. ad prob. dist. eodem modo. ant. & neg. conf. DEUS potest percipere ex creaturis honorem, laudem, & gloriam extrinsecam, atque ad hanc illas pro libitu ordinare: quod sufficit ad jus proprietatis; nam etiam in creatis, qui donat aliquid alteri, ut liberalitatis laudem referat, aliam utilitatem non percipit. Dein probabiliter dicitur, sufficere ad jus proprietatis solum bonum exercendæ libertatis, seu hoc commodum, quod quis pro libitu suo possit de re disponere, absque alia utilitate necessariò intendenda, vide Haunoldum *l. 4. tr. 1. n. 164.*

374. Ob. 2. DEUS non potest voluntariè, sed debet necessariò obligare ad ea, quæ sunt juris naturæ: atqui honor e. g. & alia plurima, debentur DEO jure naturæ: ergo DEUS non potest ad ea voluntariè obligare: subsumitur: jus proprietatis tantum datur ad ea, ad quæ quis voluntariè potest obligare: ergo DEUS saltem ad plurima non habet jus proprietatis. Resp. neg. suppositum majoris. Voluntariè, & necessariò, non sibi opponuntur: sed tantum liberè, & necessariò; adverbium autem voluntariè, in definitione juris proprietatis positum, non significat determinatè voluntarietatem liberam, sed quamcumque in genere voluntarietatem, sive liberam, sive necessariam: qua de re vide plura in *tract. de justitia n. 13.* Potest etiam distingui ma. DEUS non potest ad illa obligare voluntariè necessariò, neg. ma. non potest obligare voluntariè liberè. om. ma. & om. etiam mi. iterum sub priori distinctione conc. vel neg. conf. ad subsumptum rursus eodem modo dist. ant. & neg. conf. Omni primum antecedens intellectum de libertate; quia potest distingui inter obligationem mediatam, & immediatam, de qua re vide *tract. de justitia n. 14.*

375. Ob. 3. contra 2. conclus. Nulla actio potest fieri, vel omitti, invito DEO: ergo, nulla potest esse contra ejus voluntatem, seu obligationem juris proprietatis Divini: ergo DEUS non potest obligare ad ullam actionem ex jure proprietatis. prob. ant. nulla actio potest fieri, si DEUS eam efficaciter nolit: nec ulla omitti, si DEUS eam efficaciter velit: & hinc nulla fit, vel omittitur, nisi DEO permittente: ergo nulla fit, vel omittitur ipso invito. prob. etiam superior conseq. illa actio non est contra jus proprietatis, quæ non fit contra voluntatem habentis jus: atqui actio, quæ non fit invito habente jus, non fit contra ejus voluntatem: ergo. Resp. neg. ant. ad prob. dist. 1. membrum ant. nulla actio potest fieri, si DEUS eam nolit efficaciter effectivè. conc. ant. si eam nolit tantum efficaciter affectivè, neg. ant. eodem modo dist. 2. membrum: tertium autem simpliciter concedo: at iterum neg. conseq.

Utique DEUS est factis invitus, quod

fiat peccata, dum ea prohibet, dum peccantibus minatur aeterna supplicia, eaque etiam sepius infigit; quamvis absolute peccata non velit impedire; ut enim res aliqua fiat altero invito, non est opus, ut hic eam efficaciter impedire conetur, sed tantum, ut illam improbet, nolique efficaci affectu, eam fieri, quamvis deinde illam permittat. Sic saepe potentiores aliqua faciunt, quae debiliores, seu inferiores, ex metu, vel alio respectu permittunt; quibus in casibus utique tamen leduntur: sufficit nempe etiam involuntarietas, qua quis rem efficaciter affectivè nolit.

Imò potest quandoque sufficere sola involuntarietas, seu nolitio cedendi suo jure, est quis actionem in se spectatam non omnino nolit. Id probat Haunoldus l. 4. tit. 1. n. 173, exemplo domini, qui cuperet, ut servus modicum quid furaretur, sicque daret sibi occasionem, ut posset ei infligere poenam. Deinde ex modo arguendi adversariorum sequeretur, peccatum etiam non esse aeternum inobedientia: quod nemo dicit. Ratio est; quia etiam actus inobedientiae debet esse aliqua actio, exercita invito superiore: atqui, si DEUS permittens peccatum non est invito, peccatum non erit actus, exercitus invito superiore (nam DEUS peccatum permittit) ergo neque erit actus inobedientiae: quod, cum falsum sit, clarum est, DEUM etiam permittentem posse esse invitum.

376. Ob. 4. contra 4. conclus. Providentia DEI utitur peccatis, etiam qua talibus, ad suos fines, ut testantur Scripturae, & Patres: ergo ipsa peccata sunt usus liberi, seu exercitium Divini domini, aut juris proprietatis: atqui tale liberum exercitium non potest esse laesio juris proprietatis Divini: ergo peccata non possunt esse laesio, seu offensio juris proprietatis Divini, adeoque neque contra hujus obligationem. Resp. Peccata nullo modo sunt exercitium liberum Divini domini: quia DEUS nullo modo ea liberè producit; neque enim est causa peccatorum libera, ut est de fide: sed tantum DEUS peccatis jam patris suo modo utitur, vel ea ordinat ad suos fines, e. g. ad poenitentiam, vel vindictam: sicut aliquando is, cui per injuriam excisa est arbor, ea utitur ad excitandum ignem. Hinc peccata vel maxime sunt contraria juri proprietatis Divini: quia DEUM privant honore sibi debito, atque etiam actu praecipio, qui DEO ratione juris proprietatis debetur, in forma conc. ant. neg. conf. omisso deinde, vel conc. subsumpto, iterum neg. 2. conseq.

377. Ob. 5. Nullum peccatum est injuria DEI: ergo nullum peccatum est contra jus proprietatis Divinum. prob. ant. nullum peccatum potest DEO aliquid bonum auferre, vel aliquid damnum inferre: ergo nullum est injuria DEI. Confirm. Evitatio contemptus DEI est tantum finis extrinsecus praecipio, quo DEUS e. g. praecipit abstinere a furto (sicut praecipit Ecclesiastici, de servando jejunio in vigilia alicuius

Sancti, finis non intrinsecus, sed tantum extrinsecus, est cultus Sancti, ut habet communis) ergo DEUS non obligat sub ista ratione: adeoque actus, e. g. furtum, non contrahit malitiam inhonorationis, seu contemptus DEI, & consequenter non est contra jus proprietatis Divinum.

Resp. neg. ant. ad prob. dist. ant. nullum peccatum potest DEO auferre bonum intrinsecum, vel ei damnum intrinsecum inferre. conc. ant. nullum potest auferre bonum extrinsecum, seu inferre damnum extrinsecum. neg. ant. & conf. Ut rectè ait Suarez *opusculo de justitia num. 10.* si nulla DEO inferretur injuria per peccatum, non deberetur ei satisfactio propter peccatum, praestanda per poenitentiam: saltem non deberetur ex alio capite, quam praesè ex charitate, quae obligaret ad redintegrandam cum DEO amicitiam: quod tamen est contrarium persuasioni omnium, qui non sunt praecipio sententia adversa. Sed & omnes sentiunt, injuriam etiam fieri illi, cui auferatur bonum extrinsecum, vel inferatur simile damnum.

Ad confirm. neg. ant. In primis plura praecipio gravia, quibus DEUS prohibet blasphemias, seu convicia contra se, & sanctissimum suum nomen: aut prohibet doctrinas sibi contumeliosas: item quibus praecipit, se colli, tanquam ens supremum, & similia, aperta pro fine intrinsecus habent honorem DEI. 2. In omni praecipio gravi, coipso, quod DEUS praecipiat sub amissione suae amicitiae, & praemiorum aeternorum, prohibet, saltem implicite, ne ista possint bono creato, aut temporali, & sic contemnuntur, atque ipse in istis. Saltem datur lex quasi reflexa, & universaliter in omnes obligationes graves influens, ne DEI amicitia, & bona ab ipso oblata, contemnuntur. Aliud est de peccatis venialibus, seu obligationibus levibus, ut jam supra dictum n. 344. & 372.

378. Ob. 6. Plurimi non agnoscunt hanc obligationem: ergo non peccant contra illam. Confirm. 1. Juxta nos quodlibet peccatum grave habet speciem injuriae, quae deberet in confessione exponi: atqui hoc gratis dicitur: ergo. Confir. 2. Juxta nos peccato gravi etiam propter hanc circumstantiam specificam corresponderet gravior poena in inferno, vel etiam in purgatorio, casu quo post remissionem culpam gravem, adhuc aliquis deberet luere poenam temporalem pro illa: hoc iterum gratis dicitur: ergo. Resp. neg. ant. Omnes utique agnoscunt, peccatum grave esse injuriam DEI, & virtutalem ejus contemptum, ac inhonorationem; hoc enim omnes docemur in catechesi à pueritia. Si autem ponatur aliquis, e. g. gentilis, non agnoscere in quovis peccato injuriam DEI, sed tantum aliquam inobedientiam, tunc, si invincibiliter eam speciem peccati ignoret, ipsam non contrahet, sicut contingit in plurimis aliis.

Ad 1. confirm. Resp. neg. mi. nam sufficienter probatum est, peccatum esse injuriam, adeoque continere in se speciem injuriam.

Justitiae: haec tamen species sufficienter exponitur in confessione, dum exponitur, quod peccatum commissum fuerit mortale; nam hoc ipso confessarius intelligit, quod DEO illata sit gravis injuria, adeoque peccatum fuerit contra jus proprietatis Divinum. Ad 2. confirm. neg. ant. saltem quatenus dicit, quod juxta nos gravior subeunda esset poena, quam in aliorum, imò omnium sententia; nam juxta omnes peccatum grave est gravis injuria DEI &c. & poena correspondens gravi injuriae DEI est illa ipsa, quae respondet speciali malitiae contra jus proprietatis DEI: neque aliam novam adstruimus.

379. Ob. 7. Non potest pro peccato gravi dari DEO satisfactio proprie dicta: ergo peccatum non est proprie dicta injuria contra jus proprietatis Divinum. prob. ant. quidquid datur DEO, jam est ex alio titulo ipsius, nec potest facere DEUM ditiosem: ergo nulla res potest esse respectu DEI satisfactio. Resp. dist. ant. Non potest DEO dari satisfactio, quae sit ex se, & independentem ab acceptatione DEI, satisfactio in actu secundo. conc. ant. quae sit satisfactio, saltem in actu primo. neg. ant. & conf. ad prob. conc. ant. & sub data distinctione iterum conc. vel neg. conseq.

Quando dicimus, quod debeat DEO aliquid, ratione peccati commissi, exhiberi à creatura in satisfactionem, in primis non intelligimus debere exhiberi satisfactionem condignam à creatura sola; haec enim, independentem à meritis Christi, talem satisfactionem exhibere non potest; unde DEUS eam ab illa sola etiam nequit exigere: non ex defectu juris sui, tanquam creditoris: sed ex defectu potestatis in creatura, tanquam debitoris: sed tantum dicimus, debere exhiberi à tali creatura satisfactionem, quae ipsi possibilis est, ut notavimus in probatione sententiae. n. 369.

Secundo. Non dicimus, quod pro peccato debeat satisfactio, quae ex se talis sit in actu secundo; hoc est, quae actualiter satisfaciatur pro debito, illudque extinguat, & ita quidem, ut DEUS obligetur ad eam acceptandam, & injuriam faceret satisfaciendi, si ea posita peccatum non remitteret; nulla enim satisfactio creata, etiam conjuncta cum meritis Christi, vel ex his habens valorem, est talis independentem à liberali acceptatione DEI; quia, cum omnes actiones creatae jam ex alio titulo sint DEO debita, nec istic fiat ullo modo, ut ita dicam, ditior, per positionem talium actionum, non debet eas acceptare in ordine ad extinguendum debitum: sed potest eas sibi accipere ex altero titulo, nempe juris proprietatis. Hinc talis satisfactio tantum habet potentiam, vel valorem in actu primo, ut scilicet, si DEUS eam velit acceptare, in ordine ad delendum peccatum, istud virtute illius deleatur: quae de re paulo post plura, quando agemus de satisfactioe Christi, & dicemus, quod non fuerit ex rigore justitiae.

380. Dices 1. Quid ergo novi juris tribuit DEO peccatum? Resp. Non tribuit ipsi

novum jus novitate objecti, seu ad novum obiectum; cum DEUS ad omnia jam prius jus habeat: sed tribuit ipsi suo modo novum jus novitate tituli, seu tribuit illi novum titulum, quem prius non habuit, ut nempe actio satisfactoria ipsi debeatur ex duplici titulo, scilicet titulo communi, quatenus creatura est, & titulo particulari, quatenus satisfactio est. Dices 2. Si haec actio jam alio ex titulo ad DEUM spectat, non erit satisfactio. Resp. dist. illat. si DEUS non velit eam in hunc finem acceptare, conc. illat. si velit eam ita acceptare. neg. illatum.

Dices 3. DEUS potest pro libitu suo hanc actionem à creatura obtinere, & cum illa producere: ergo, si est satisfactio, ipse sibi satisfaciatur: sicut, si tutor sua in potestate habet bona pupilli, ut possit se ex ijs pro libitu solvere, ipse se solvit, accipiendo sibi debita ex illis bonis. Resp. dist. ant. potest DEUS eam actionem obtinere, & producere, ita tamen, ut creatura liberè cooperetur. conc. ant. ita; ut haec non liberè cooperetur. neg. ant. & conf.

Ille, qui immediatè liberè ponit satisfactionem, dicitur satisfacere: sicut etiam ille, qui immediatè liberè ponit actionem meritoriam, dicitur mereri: hoc autem facit creatura. Quod spectat ad paritatem, additam de tutore, respondeo, in eo etiam casu moraliter solvere pupillum, licet non physicè (cum sine hujus concursu physico solutio fiat) unde multò magis solvit, seu satisfaciatur creatura, sine cujus physico, & libero influxu, satisfactio, vel solutio non datur.

ARTICULUS V.

An DEUS possit obligari Creaturae ex Justitia Commutativa.

381. Dico. Non potest DEUS obligari creaturae ex justitia commutativa strictè dicta. ita Valquez in 1. p. tom. 1. disp. 85. c. 2. ubi ait, neminem antiquorum oppositum docuisse. Lugo de incarnat. disp. 3. sec. 1. n. 4. ubi plures citat. Gormaz de justit. n. 523. qui n. 522. adhuc alios addit, Bernal, Elparza, Molina, Pallavicinus, Lessius, & recentiores complures: & quod majoris ponderis est, sentit nobiscum S. Thomas, qui 1. p. q. 21. a. 1. in DEO tantum admittit justitiam aliquam distributivam: & hinc docet, retributionem pro meritis, vel peccatis, à DEO factam, reducendam esse tantum ad condecensiam; quia scilicet decet DEUM, dare id, quod est ordinatum secundum ordinem Divinae sapientiae.

Sic enim ait art. cit. in corp. Dicitur à Philosopho in 5. ethic. justitia commutativa, vel directiva commutationum: & haec non competit DEO, ut dicit Apostolus Rom. 11. Quis prior dedit illi, & retribuatur ei? deinde ad 3. ait S. Doctor: Et licet DEUS hoc modo debitum alicui det, non tamen ipse est debitor; quia ipse ad alia non ordinatur. sed

sed potius alia in ipsum: & ideo iustitia quandoque dicitur in DEO condecencia sua bonitatis, quandoque vero retributio pro meritis. Et utrumque modum tangit Anselmus dicens: Cum punis malos, iustum est; quia illorum meritis convenit: cum vero parvis malis, iustum est; quia bonitati tue condecens est.

Idem Angelicus l. 1. contra gentiles c. 93. n. 7. ait: Similiter etiam iustitia, quantum ad commutationis actum, DEO competere non potest; cum ipse à nullo aliquid accipiat: unde Rom. 11. Quis prior dedit illi, & retribuetur ei: & Job. 41. Quis ante dedit mihi, ut reddam ei? Per similitudinem tamen aliqua DEO dare dicimur, in quantum DEUS nostra data acceptat: non igitur sibi competis commutativa iustitia, sed solum distributiva. iterum in 4. dist. 40. q. 1. a. 1. in corp. ait: Iustitia commutativa, per quam aequalitas constituitur inter DEUM dantem, & creaturam recipientem, DEO competere non potest secundum propriam acceptionem.

382. Nec dicas 1. S. Thomam, quando negat in priori textu, DEUM ex iustitia remunerari merita, tantum considerare merita, prout sunt in se, & non prout fundantur in gratia; nam plane indifferenter loquitur de meritis, utroque modo consideratis: sanè in objectione, seu argumento tertio, sibi absolute objicit, DEUM nulli esse debitorem: in responsione autem non distinguit inter debitum ex meritis, prout ex gratia facta sunt, & ex meritis, prout præcedunt à gratia: sed simpliciter dicit, DEUM non esse debitorem, nisi ex condecencia suæ bonitatis.

Nec dicas 2. Aristotelem loc. cit. seu 5. ethic. c. 4. dicere, iustitiam tantum dari inter æquales, & consequenter, si S. Thomas absolute ejus doctrinam amplecteretur, nec dandam iustitiam commutativam in homine erga DEUM. Resp. enim, conc. totum, in hoc sensu, quod S. Doctor velit cum Philosopho, actus creaturæ erga DEUM non esse actus strictè dictos iustitia commutativa respectu DEI, ut diximus n. 370. & probavimus ex S. Thoma: quamvis ex hoc non sequatur, DEUM non habere jus proprietatis in creaturis, ut ibidem probatum est.

383. Prob. jam conclusio 1. ex SS. Patribus. S. Augustinus l. 1. confess. c. 4. alloquens DEUM ait: Reddis debita, nulli debens, donas debita, nihil perdens. & l. 3. de lib. arbit. c. 10. ait: DEUS autem nulli debet aliquid; quia omnia gratuito præstat. ... quid ergo ei prærogas, ut tanquam debitum posesas? S. Anselmus in prologo, c. 10. ait de DEO: Justus es, non qui nobis reddis debitum: sed quia facis, quod decet te summe bonum. S. Bernardus serm. 1. in festo annunc. B. V. Neque enim talia sunt hominum merita, ut propterea vita æterna debeatur ex jure, aut DEUS injuriam aliquam faceret, nisi eam donaret. Hi textus sanè fat clarè negant, DEUM obligari homini ex iustitia commutativa: e contra illi, quos ad-

versarij afferunt, valde commode explicantur de iustitia, non commutativa, sed generali, de qua sæpe in Scripturis fit mentio. sic Matth. 5. v. 6. dicitur: Beati, qui esuriunt, & sitiunt iustitiam. & v. 20. Nisi abundaverit iustitia vestra plus quam scribarum &c. item Matth. 3. v. 15. Sic enim decet nos implere omnem iustitiam: ubi certè non est sermo de iustitia commutativa: sic etiam Tridentinum sess. 6. c. 7. gratiam sanctificantem vocat iustitiam.

384. Probatum conclus. 2. ratione. DEUS est dominus omnium creaturarum, & non tantum dominus altus, seu jurisdictionis, sed etiam dominus proprietatis, & quidem dominium ejus est ipsi essentialia: ergo non potest hoc à se abdicare: ergo non potest creaturæ tribuere jus proprietatis contra se: ergo nulla creatura potest DEUM ex jure proprietatis sibi obligare: consequentia sunt legitima; nam, quod est essentialia, non potest deponi, seu abdicari; non enim potest ab homine abdicari animalitas, vel rationalitas, vel risibilitas; si autem jus abdicari non potest, neque potest alteri tribui.

Antecedens quoad 1. & 2. partem probatum jam est n. 368. prob. nunc quoad 3. partem, sive probatur, hoc dominium esse DEO essentialia. Omne dominium, quod habet DEUS, competit ipsi ratione essentialia, vel natura Divina (sicut ratione ejusdem ei competit potestas omnia producendi; nam, sicut omnipotentia est communis tribus Personis, ita etiam dominium: & sicut omnes tres sunt tantum unus omnipotens, ita sunt tantum unus dominus, ut expressè dicitur in symbolo S. Athanasij) sed quod DEO competit ratione naturæ, vel essentialia Divina, ei essentialiter competit, ut clarum est; aliàs dicam, quod nec omnipotentia essentialiter ei competit: ergo dominium competit essentialiter DEO, sive ipse est essentialiter dominus proprietatis.

385. Confirm. 1. & simul explicatur hæc ratio. Quævis creatura, adeoque quævis actio creata, est essentialiter, & inabdicabiliter subiecta Divino dominio, vel juri proprietatis Divino: ergo DEUS quamlibet actionem creatam liberimè, & absque omni ullius injuria, sibi assumit, quin pro ea aliquid reddat: ergo nunquam ex iustitia potest obligari à creatura; aliàs enim accipiendo e. g. actionem creaturæ, & eam non compendando, faceret illi injuriam.

Confirm. 2. Servus ut servus non potest acquirere, vel habere jus proprietatis contra dominum: atqui omnis creatura sub omni prædicato est serva DEI, & quidem essentialiter: ergo non potest acquirere, vel habere jus contra DEUM. ma. est certa in omni jure; nam, quidquid habet, vel acquirit servus ut servus, domino acquirit, vel habet. Quod autem aliquando inter creaturas servus aliquid habeat proprium, inde est, quod hæc servitus non sit essentialis, sed accidentalis, & possit tolli, vel partialiter, vel totaliter, & sæpius partialiter tollatur: quo casu homo ille sub ea ratione non

non est servus, potestque habere jus etiam contra dominum suum. At verò servitus creaturæ respectu DEI est essentialis, & nec partialiter potest tolli; tum quia essentia Divina indivisibilis est, adeoque etiam jus DEI; tum quia non est vel minimum quid in creatura, quod non sit essentialiter dependens à DEO, ejusque dominio.

ARTICULUS VI.

Solvuntur Objectiones.

386. **O**B. 1. Sacra Scripturæ pluribus in locis dicunt, DEUM esse iustum: item præmium æternum vocant coronam justitiæ, debitum, mercedem, denarium diurnum, depositum &c. sed hæc significant iustitiam commutativam: ergo DEUS obligatur creaturæ ex iustitia commutativa. Confirm. SS. Patres (quos vide apud Lugonem de incarnat. disp. 3. sec. 2. n. 33.) DEUM vocant iustum debitorem coronæ: ergo DEUS obligatur ex iustitia. Resp. neg. mi. Iste locutiones tantum significant iustitiam aliquam generalem, vel latè sumptam, de qua n. 383. vel fidelitatem, vel aliquam æqualitatem proportionis, aut iustitiæ distributivæ.

Audiat S. Thomas in 4. dist. 40. q. 1. a. 1. quæstion. 1. ad 4. Inter dominum, & servum, non potest esse iustitia commutativa proprie dicta; non enim potest aliqua æqualitas secundum quantitatem inter eos constitui; cum totum, quod est servi, sit domini: servatur tamen aliquis modus iustitiæ commutativæ, prout inter eos invenitur æqualitas proportionis; unde etiam Philosophus in 5. ethicorum distinguit dominativum iustum à iusto politico, quod est proprie dictum: & per hunc etiam modum potest esse iustitia DEI ad creaturam. Ad confirm. neg. consequ. & dico, etiam SS. Patres loqui de iustitia latè sumpta; aliàs contradicerent alijs Patribus, à nobis citatis: quod dici non debet sine aperta necessitate.

387. Ob. 2. Omnis virtus, quæ non involvit imperfectionem, debet attribui DEO: sed iustitia commutativa non involvit imperfectionem: ergo debet, attribui DEO. Confirm. 1. Est iustitia commutativa in creaturis dicat aliquas imperfectiones, potest tamen depurari ab illis, & sic DEO attribui; ergo. Confirm. 2. DEUS utique potest cuique tribuere jus suum: sed hoc est exercere iustitiam commutativam: ergo. Resp. conc. ma. neg. mi. involvit enim iustitia commutativa, exercenda à DEO erga creaturam, abdicacionem juris Divini, & exemptionem, saltem partialem, creaturæ à servitute erga DEUM, quæ est imperfectio respectu DEI.

Nec dicant adversarij, manere tamen DEO dominium altum, est abdicet jus bassum; nam non tantum dominium altum, sive jurisdictionis, sed etiam dominium proprietatis DEI, est inabdicabile; cum æquè fundetur in essentia Divina: imò si DEUS tantum retineret dominium altum, seu jurisdictionis, non posset, nisi exigente majore utilitate creaturarum, sine injuria earum, disponere de rebus creatis (sicut princeps creatus ex dominio alto id tantum potest ob majorem, seu publicam utilitatem) quod admitti non potest; cum utique DEUS debeat posse, pro suo libitu, liberè de omnibus disponere, sine cujusquam injuria.

Ad 1. confirm. neg. ant. quia non potest manere conceptus iustitiæ commutativæ, si depurari debeat à dictis imperfectionibus, nisi fiat quæstio de voce. Equidem videtur talem quæstionem de voce facere aliqui, dum ajunt, dari in DEO longè aliam iustitiam commutativam, quam in creatis, quæ nullam post se trahat abdicacionem juris: sed hac ratione poterimus etiam dicere, dari in DEO poenitentiam, intelligendo per eam longè aliam virtutem, quam intelligamus in creaturis: quod esset paradoxum. Scilicet debet, post demptas imperfectiones manere adhuc conceptus virtutis verus, & communiter adfrui solitus, si ea virtus debeat posse DEO attribui: quod de iustitia commutativa dici non potest.

Ad 2. confirm. dist. ma. DEUS potest utique cuique tribuere jus suum, quod sit jus adversus DEUM. neg. ma. quod sit jus adversus alias creaturas. conc. ma. & dist. sic mi. neg. consequ. 1. creatura habere non possit jus contra DEUM, ut probatum est, etiam DEUS non potest hoc illi tribuere: tribuendo autem tantum jus Petro, quod habet adversus Paulum, non verò adversus DEUM, tam parum exercet DEUS iustitiam commutativam, quam parum iudex, adjudicando Cajo litem contra Titium.

388. Ob. 3. Promissio, facta sub conditione onerosa, post impletam eam conditionem obligat ex iustitia commutativa: sed DEUS promittit hominibus, sub conditione onerosa bonorum operum, vitam æternam, & Christo Domino, sub conditione mortis, remissionem peccatorum generis humani, & istæ ambæ conditiones sunt impletæ: ergo DEUS Christo, & hominibus, in gratia decedentibus, est obligatus ex iustitia commutativa. Resp. neg. ma. nam, si promittens nolit se obligare, vel non possit ex iustitia, obligatur tantum ex fidelitate.

Exemplum affert Lugo de incarn. disp. 3. sec. 2. n. 48. in subdito Religioso, cui si Prælatum, sub conditione onerosa, aliquid promittat, ad Religiosi usum spectans, e. g. librum, nullo modo obligatur ex iustitia; quia Religiosus non potest habere jus, nec Prælatum potest à se abdicare potestatem, quovis momento revocandi usum illius libri: de quo etiam videri potest Layman l. 4. tit. 5. c. 7. n. 19. sed certè non magis potest à se abdicare DEUS jus suum in omnem creaturam, nec magis potest creatura habere jus contra DEUM.

Unde etiam falsum est (quod adversarij supponunt) posse DEUM omnino donare, strictè loquendo; non enim potest DEUS transferre jus suum in alium, & alteri dare

Ad 1. confirm. neg. ant. quia non potest manere conceptus iustitiæ commutativæ, si depurari debeat à dictis imperfectionibus, nisi fiat quæstio de voce. Equidem videtur talem quæstionem de voce facere aliqui, dum ajunt, dari in DEO longè aliam iustitiam commutativam, quam in creatis, quæ nullam post se trahat abdicacionem juris: sed hac ratione poterimus etiam dicere, dari in DEO poenitentiam, intelligendo per eam longè aliam virtutem, quam intelligamus in creaturis: quod esset paradoxum. Scilicet debet, post demptas imperfectiones manere adhuc conceptus virtutis verus, & communiter adfrui solitus, si ea virtus debeat posse DEO attribui: quod de iustitia commutativa dici non potest.

Ad 2. confirm. dist. ma. DEUS potest utique cuique tribuere jus suum, quod sit jus adversus DEUM. neg. ma. quod sit jus adversus alias creaturas. conc. ma. & dist. sic mi. neg. consequ. 1. creatura habere non possit jus contra DEUM, ut probatum est, etiam DEUS non potest hoc illi tribuere: tribuendo autem tantum jus Petro, quod habet adversus Paulum, non verò adversus DEUM, tam parum exercet DEUS iustitiam commutativam, quam parum iudex, adjudicando Cajo litem contra Titium.

388. Ob. 3. Promissio, facta sub conditione onerosa, post impletam eam conditionem obligat ex iustitia commutativa: sed DEUS promittit hominibus, sub conditione onerosa bonorum operum, vitam æternam, & Christo Domino, sub conditione mortis, remissionem peccatorum generis humani, & istæ ambæ conditiones sunt impletæ: ergo DEUS Christo, & hominibus, in gratia decedentibus, est obligatus ex iustitia commutativa. Resp. neg. ma. nam, si promittens nolit se obligare, vel non possit ex iustitia, obligatur tantum ex fidelitate.

Exemplum affert Lugo de incarn. disp. 3. sec. 2. n. 48. in subdito Religioso, cui si Prælatum, sub conditione onerosa, aliquid promittat, ad Religiosi usum spectans, e. g. librum, nullo modo obligatur ex iustitia; quia Religiosus non potest habere jus, nec Prælatum potest à se abdicare potestatem, quovis momento revocandi usum illius libri: de quo etiam videri potest Layman l. 4. tit. 5. c. 7. n. 19. sed certè non magis potest à se abdicare DEUS jus suum in omnem creaturam, nec magis potest creatura habere jus contra DEUM.

Unde etiam falsum est (quod adversarij supponunt) posse DEUM omnino donare, strictè loquendo; non enim potest DEUS transferre jus suum in alium, & alteri dare

Ad 1. confirm. neg. ant. quia non potest manere conceptus iustitiæ commutativæ, si depurari debeat à dictis imperfectionibus, nisi fiat quæstio de voce. Equidem videtur talem quæstionem de voce facere aliqui, dum ajunt, dari in DEO longè aliam iustitiam commutativam, quam in creatis, quæ nullam post se trahat abdicacionem juris: sed hac ratione poterimus etiam dicere, dari in DEO poenitentiam, intelligendo per eam longè aliam virtutem, quam intelligamus in creaturis: quod esset paradoxum. Scilicet debet, post demptas imperfectiones manere adhuc conceptus virtutis verus, & communiter adfrui solitus, si ea virtus debeat posse DEO attribui: quod de iustitia commutativa dici non potest.

Ad 2. confirm. dist. ma. DEUS potest utique cuique tribuere jus suum, quod sit jus adversus DEUM. neg. ma. quod sit jus adversus alias creaturas. conc. ma. & dist. sic mi. neg. consequ. 1. creatura habere non possit jus contra DEUM, ut probatum est, etiam DEUS non potest hoc illi tribuere: tribuendo autem tantum jus Petro, quod habet adversus Paulum, non verò adversus DEUM, tam parum exercet DEUS iustitiam commutativam, quam parum iudex, adjudicando Cajo litem contra Titium.

388. Ob. 3. Promissio, facta sub conditione onerosa, post impletam eam conditionem obligat ex iustitia commutativa: sed DEUS promittit hominibus, sub conditione onerosa bonorum operum, vitam æternam, & Christo Domino, sub conditione mortis, remissionem peccatorum generis humani, & istæ ambæ conditiones sunt impletæ: ergo DEUS Christo, & hominibus, in gratia decedentibus, est obligatus ex iustitia commutativa. Resp. neg. ma. nam, si promittens nolit se obligare, vel non possit ex iustitia, obligatur tantum ex fidelitate.

Exemplum affert Lugo de incarn. disp. 3. sec. 2. n. 48. in subdito Religioso, cui si Prælatum, sub conditione onerosa, aliquid promittat, ad Religiosi usum spectans, e. g. librum, nullo modo obligatur ex iustitia; quia Religiosus non potest habere jus, nec Prælatum potest à se abdicare potestatem, quovis momento revocandi usum illius libri: de quo etiam videri potest Layman l. 4. tit. 5. c. 7. n. 19. sed certè non magis potest à se abdicare DEUS jus suum in omnem creaturam, nec magis potest creatura habere jus contra DEUM.

Unde etiam falsum est (quod adversarij supponunt) posse DEUM omnino donare, strictè loquendo; non enim potest DEUS transferre jus suum in alium, & alteri dare

Ad 1. confirm. neg. ant. quia non potest manere conceptus iustitiæ commutativæ, si depurari debeat à dictis imperfectionibus, nisi fiat quæstio de voce. Equidem videtur talem quæstionem de voce facere aliqui, dum ajunt, dari in DEO longè aliam iustitiam commutativam, quam in creatis, quæ nullam post se trahat abdicacionem juris: sed hac ratione poterimus etiam dicere, dari in DEO poenitentiam, intelligendo per eam longè aliam virtutem, quam intelligamus in creaturis: quod esset paradoxum. Scilicet debet, post demptas imperfectiones manere adhuc conceptus virtutis verus, & communiter adfrui solitus, si ea virtus debeat posse DEO attribui: quod de iustitia commutativa dici non potest.